

Рівненський державний
гуманітарний університет

Студентський дайджест

Збірник наукових матеріалів
здобувачів вищої освіти

№ 7
2023

**Рівненський державний гуманітарний університет
Психолого-природничий факультет**

Студентський дайджест

збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти

Випуск 7

Рівне, 2023

агресії (заміні цілі), а також у можливості полегшити вантаж своїх емоцій та почуттів (наприклад, висловити емоції);

б) репресія – це заміна неприємних спогадів, фактів – вигаданими. Ситуації та події описуються дитиною так, як вона себе це уявляє. Так формується неправда, мрійливість. Необхідно приділити увагу снам, за допомогою аналізу яких можна знайти джерело занепокоєння дитини, що обумовлюється ранньою активізацією форми психологічного захисту, пов'язаного із змістовністю сновидіння;

в) відчуження (ізоляція) – захист, пов'язаний із відокремленням почуттів від ситуації, що може проявлятися у дитини доволі рано, якщо мають місце емоційно травмуючі ситуації, згадка про які викликає у дитини підвищену тривогу. При постійному відчутті підвищеної тривожності й страху, дитина може перейти від відчужуваності до захисного механізму – ізоляції. В цьому стані вона відключається від зовнішнього світу й занурюється у свій світ, відаючись мріям;

г) сублімація – психологічний захист, при якому сексуальна цікавість дитини пригнічується. Спочатку цікавість проявляється від приватної до загальної, а потім трансформується в потужну дослідницьку діяльність [1];

д) регресія – це повертання до того етапу психологічного розвитку особистості, на якому дії, почуття, події відчувались як задоволення. Регресія пригнічує невпевненість в собі й страх поразки, пов'язані із проявленням ініціативи. Якщо цей прийом стане стереотипним, то в дорослому стані людину буде відрізняти інфантилізм, що може проявлятися в незначній зміні настрою, потребі в збудженні, контролі, схваленні, нестерпності бути наодинці, імпульсивності та ін.

Висновки. Спираючись на вищевикладене, можна стверджувати, що механізми психологічного захисту є універсальними, які закладені в нас від природи та уявляють собою модель поведінки або реакції на травмуючу ситуацію. В захисних процесах беруть участь всі психічні функції, але кожного разу одна з них може домінувати та брати на себе основну частину роботи із трансформації травмуючої інформації, що проявляється у сприйнятті, увазі, пам'яті, уяві, емоції, мисленні.

Частіш за все люди використовують захисні механізми не окремо, а в комплексі. Взагалі пріоритетною виявляється тенденція «віддати перевагу» одних засобів захисту іншим, як би використовуючи їх за звичкою.

Захисні механізми у дітей носять саме захисний характер та підтримують нормальний психологічний статус особистості, попереджаючи її дезорганізацію.

Список використаних джерел

1. Романова О. Гребенніков Л. Механізми психологічного захисту. М: «Талант», 1996. 216 с. (на рос.мові)
2. Joldasbaeva D., Abdirazakova X., Kakabaev A., Janhojaev A.. MECHANISMS OF PSYCHOLOGICAL PROTECTION IN CHILDREN. *Modern Journal of Social Sciences and Humanities*. Vol. 1 (2022) URL: <https://mjssh.academicjournal.io/index.php/mjssh>.

УДК 159.922.8:316.61

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СПІЛКУВАННЯ У ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ

Гончарук Аліна, здобувачка ОС «бакалавр»
спеціальності 053 «Психологія», 3 курс, РДГУ

Науковий керівник: *Джеджеря О. В., старший викладач,*

Постановка проблеми. Спілкування є важливою складовою життя підлітків, адже вони входять у період активної соціалізації та формування своєї особистості. У цьому контексті, виникає проблема вивчення психологічних особливостей спілкування у підлітковому віці,

зокрема, тих, що впливають на формування соціальних компетентностей та успішне інтегрування у суспільство.

Мета дослідження – дослідити психологічні особливості спілкування у підлітковому віці.

Виклад основного матеріалу дослідження. Підлітковий вік є періодом життя, коли людина починає активно формуватися як особистість і розкривати свій потенціал. У цей період змінюється ставлення до світу, з'являються нові цінності та інтереси. Саме тому спілкування стає особливо важливим, якісне його проведення може вплинути на розвиток особистості підлітка.

У підлітковому віці з'являється багато нових соціальних контактів, вони можуть бути як позитивними, так і негативними. Важливо зрозуміти, що не всі діти в цей період легко знаходять загальну мову зі своїми ровесниками. Дехто має труднощі зі спілкуванням, оскільки має відчуття власної несформованості та незрілості, непевність у собі та своїх здібностях.

Щоб допомогти підлітку відчувати себе комфортно під час спілкування, варто звернути увагу на деякі психологічні особливості, що їх варто враховувати.

Перш за все, важливо відмітити, що підлітки намагаються знайти своє місце у світі та створити свою ідентичність. Це вимагає від них багато енергії та уваги. Тому, спілкуючись з підлітками, важливо враховувати їх потребу у самостійності та можливості вираження власної думки.

Друге, що варто відзначити - це нестабільність емоційного стану підлітка. У цей період можливі різкі зміни настрою, які можуть бути спричинені різними причинами, від шкільних проблем до проблем в особистому житті. Це може вплинути на якість спілкування, тому важливо бути уважним до емоційного стану підлітка та намагатись зрозуміти його почуття.

Третє, що стосується підлітків - це бажання належати до групи ровесників. Це може відобразитися на стилі спілкування та вимагає від підлітка виявлення соціальної компетентності. Варто звернути увагу на те, які групи із дітьми вибирає підліток, як він допасовується до нового колективу, і як він пристосовується до зміни відносин в групі.

Четверте, що не можна ігнорувати - це використання інтернету та соціальних мереж. Це важливий аспект підліткового життя, оскільки він є невід'ємною частиною сучасного світу. Соціальні мережі можуть мати як позитивний, так і негативний вплив на підлітка. Варто навчити підлітків використовувати соціальні мережі з розумінням та уважно відноситись до віртуальних стосунків.

Щоб допомогти підліткам вийти на новий рівень спілкування, важливо забезпечити їм можливість практикувати свої соціальні навички. Тут можуть бути корисні різні форми активності, наприклад, групові заняття, спільні заходи, спортивні ігри та інші види соціальної діяльності. Важливо також підтримувати підлітків у виявленні своїх інтересів та талантів, що може стати фундаментом для розвитку самовизначеності та ідентичності. Важливо також навчити підлітків вмінню слухати та розуміти інших людей. Це можна робити за допомогою тренінгів з емпатії та комунікації. При цьому необхідно дозволяти підліткам висловлювати свої думки та почуття, а не лише нав'язувати свої погляди.

Важливо звертати увагу на стан здоров'я підлітків, оскільки це може вплинути на їхні спілкування з оточуючими. Стан здоров'я може включати як фізичний, так і психологічний аспекти. Варто допомагати підліткам знаходити способи розслабитись та зняти стрес, наприклад, за допомогою йоги, медитації, музики або спорту.

Нарешті, важливо забезпечити підліткам можливість звернутись по допомогу у випадку, якщо вони відчувають стрес, тривогу чи депресію. Необхідно навчити їх, як визнати свої почуття та вміти про них говорити, а також як шукати допомогу у професійних психологів.

Спілкування у підлітковому віці є надзвичайно важливим аспектом життя, який впливає на психологічний стан та розвиток особистості. Важливо розуміти, що підлітки мають свої особливості спілкування, які можуть відрізнятись від дорослих або молодших дітей.

Для успішного спілкування з підлітками необхідно враховувати їхні особливості, бажання належати до групи, емоційний стан, використання соціальних мереж та інші фактори. Варто навчити підлітків вмінню вислуховувати та розуміти інших, дозволяти їм висловлювати свої думки та почуття та навчати ефективному використанню невербальної мови та комунікаційних стратегій.

Також важливо забезпечити підліткам підтримку та можливість звернутись по допомогу у разі потреби. Це може бути підтримка батьків, друзів, вчителів або професійних психологів. Необхідно створювати сприятливі умови для розвитку емоційної стабільності та соціальних навичок у підлітків, що дозволить їм успішно адаптуватись до змін у соціальному середовищі та розвиватись як особистості.

Висновки. Отже, психологічні особливості спілкування у підлітковому віці є складними та мають вплив на формування соціальних компетентностей та успішне інтегрування у суспільство. Для розвитку ефективних стратегій соціалізації та розвитку соціальної компетентності у підлітків, важливо враховувати ці психологічні особливості та навчити підлітків навичкам ефективного спілкування та емоційного регулювання.

Список використаних джерел

1. Бойко, Л.І. (2015). Психологічні особливості спілкування учнів підліткового віку. *Вісник Прикарпатського університету*. 2015. №9. С. 178-181.
2. Власова, О.В. (2016). Особливості міжособистісного спілкування підлітків. *Педагогіка та психологія професійної освіти*, 2016. №1. С.27-31.
3. Терещенко, О.О. Психологічні особливості спілкування з підлітками. *Наукові записки Кіровоградського національного технічного університету*, 2017. №25. С. 181-185.

УДК 159.922.86-056.49:159.9.07

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ПРОФІЛАКТИКИ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ

Горбатюк Олександра, здобувачка ОС «магістр»
спеціальності 053 «Психологія» 1 курс, РДГУ

Науковий керівник: Павелків В.Р., доктор психологічних наук, професор

Постановка проблеми. Підлітковий вік є періодом інтенсивного фізіологічного та психологічного зростання, коли молоді люди вступають у нову стадію життя. Саме на цьому етапі формуються основи майбутньої особистості, визначаються цінності, норми поведінки та ставлення до оточуючого світу. Однак, підлітки також стикаються з численними викликами та можуть потрапити у ризик девіантної поведінки, яка відхиляється від соціально прийнятих норм.

Девіантна поведінка у підлітковому віці може приймати різні форми, включаючи агресію, вживання наркотиків, алкоголю, сексуальну активність, крадіжки та багато іншого. Ці форми поведінки можуть мати серйозні наслідки для самого підлітка, його родини та суспільства в цілому.

Мета повідомлення полягає у висвітленні способів профілактики девіантної поведінки у підлітковому віці.

Як відомо, основою профілактики девіацій є навчання молоді людини розуміти й усвідомлювати, що відбувається з нею та її партнерами у тих чи інших проблемних ситуаціях, які способи реагування вони обирають. Саме знання про себе, розуміння своїх відчуттів, емоцій є запорукою формування адекватних способів взаємодії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз наукової літератури засвідчує наявність різних підходів профілактики девіантних форм поведінки підлітків. Інформаційний підхід базується на тому, що відхилення у поведінці підлітків від соціальних норм відбуваються тому, що неповнолітні їх просто не знають. Тому основним напрямом роботи повинно стати інформування неповнолітніх про:

ЗМІСТ

Артемук О. Вплив стресу на самопочуття людини та її життєдіяльність	3
Баранович І. Вікові особливості прояву страхів у дітей молодшого шкільного віку...	5
Басалига Т. Посттравматичний стресовий розлад у учасників збройних конфліктів...	7
Болюх Н. Вплив емоцій на психічне здоров'я особистості.....	10
Боровець А. Проблема розвитку особистості в молодшому шкільному віці.....	13
Боса-Мірявець М. Психологічна готовність майбутніх педагогів до професійної діяльності.....	16
Босий-Мірявець В. Комунікативна культура педагога: психологічний вимір.....	20
Бугайчук І. Психокорекція нейрофізіологічних зв'язків у дітей з особливими освітніми потребами.....	23
Гавін Б. Особливості прояву психологічного стресу у людини.....	25
Гонтаренко В. Механізми психологічного захисту дітей.....	28
Гончарук А. Психологічні особливості спілкування у підлітковому віці.....	30
Горбатюк О. Методичні аспекти профілактики девіантної поведінки підлітків	33
Гудовсек С., Павелків Р. Сутність поняття «безпека життєдіяльності» з точки зору психологічної науки.....	34
Дем'янюк В. Психологічний зміст емпатії в контексті морального розвитку молодшого школяра.....	37
Дивульська К., Юрчук О. Особливості роботи психолога у школі в умовах воєнного стану.....	40
Єфімова М. Психологічні особливості дітей вимушених переселенців.....	42
Загородський Д. Психологічні чинники прояву любові у подружніх парах.....	44
Каверіна Б. Особливості конфліктної поведінки у підлітковому віці.....	47
Климчук І. Психологічні особливості емоційної стійкості студентів у період кризи...	52
Ковальчук О., Аладько Т., Ковальчук С. Соціально-психологічні причини поширення алкоголізму в середовищі підлітків.....	55
Ковальчук О., Назарець Л. Особливості дистанційного навчання в системі вищої освіти: недоліки та переваги.....	58
Коренко Д. Психологічні особливості поведінки обдарованих дітей.....	62
Корчака Ф., Корчакова Н. Вплив військової агресії на розвиток національної ідентичності української молоді	65
Котляр О. Психологічні особливості переживання самотності в юнацькому віці.....	66
Кривко М. Вплив сучасної іграшки на психічний розвиток дитини дошкільного віку.	68
Кулакова О. Використання інтерактивних платформ у навчанні іншомовної лексики	72
Курята Н. Вплив війни на життєстійкість українського студентства.....	75
Лаврук Л. Психологічні особливості міжкультурної адаптації переселенців у чужій країні.....	77
Мартюченко К. Креативність як фактор успішної самореалізації особистості.....	80
Мисько Є. Шкільна тривожність підлітків як соціально-психологічна проблема.....	83
Мотруніч І., Юрчук О. Використання інноваційних технологій у процесі фізичного виховання дошкільників.....	86
Нікішина Д. Рефлексія як фактор подолання фрустраційних ставнів у студентів.....	88
Оборська А. Дослідження впливу арт терапії у процесі психологічної корекції девіантної поведінки поранених військовослужбовців під час реабілітації.....	92

Павелків В. Сучасні реалії та їх вплив на розвиток агресивної та деструктивної поведінки молоді.....	93
Парчук Т. Психологічна готовність молоді до сімейного життя.....	96
Подлящук О. Психологічні особливості прояву емоційного вигорання у педагогів....	97
Приступлюк С. Психокорекція агресивної поведінки підлітків засобами арттерапії...	101
Пшенична Л. Феномен харизми та його вплив на міжособистісну взаємодію.....	103
Ряба Л. Фактори формування самооцінки в підлітковому віці.....	106
Сабат Є. Особливості феномена прокрастинації у студентському середовищі.....	108
Семенюк В. Психологічний супровід дітей раннього віку із загальною затримкою мовленнєвого розвитку.....	111
Сизов С. Теоретичний аналіз психологічної реабілітації осіб з алкогольною залежністю.....	112
Стащук А. Особливості використання арт терапії в роботі з молодшими школярами..	113
Тарасюк Л. Музика як чинник впливу на психічний стан особистості.....	116
Тимчак С. Інформаційна гігієна під час війни.....	118
Ткачук О. Соціально-психологічні аспекти сугестивності як фактору узалежнених форм поведінки в юнацькому віці.....	120
Українець В. Віра дітей у Збройні Сили України.....	123
Федорович Р., Опанасюк І. Методи арттерапії як засіб корекції сімейних відносин.....	125
Холод Ю. Формування національної гідності дітей дошкільного віку як проблема дошкільної освіти.....	127
Хома О. Soft skills як феномен професійної компетентності сучасного психолога.....	129
Чорноус Я. Психологічні особливості прояву ейджизму в студентській молоді: теоретичний аспект.....	131
Шевчук В. Соціально-психологічні аспекти дитячо-батьківських взаємин у сім'ях, що перебувають у складних життєвих обставинах.....	134
Шепель Т. Проблема емоційного вигорання лікарів.....	137
Шишка А., Юрчук О. Адаптивне фізичне виховання як засіб корекції психомоторних порушень у дошкільників із заїкуватістю.....	139
Яковець О. Особливості процесу соціальної адаптації дітей з аутизмом.....	142
Якубовська М. Психологічні особливості формування емоційної стійкості майбутніх психологів в стресогенних умовах.....	145
Яремчук Ю. Статистичні особливості виникнення захворюваності на ПТСР у військовослужбовців.....	149
Ярмошевич В. Експериментальне дослідження використання методу казкотерапії у роботі з дітьми в умовах війни.....	150